

Datum van
inontvangstneming

:

11/11/2024

Geanonimiseerde versie

Vertaling

C-629/24 – 1

Zaak C-629/24

Verzoek om een prejudiciële beslissing

Datum van indiening:

25 september 2024

Verwijzende rechter:

Cour de cassation (Frankrijk)

Datum van de verwijzingsbeslissing:

15 mei 2024

Verzoekende partijen:

MH

Costa Crociere SpA

Verwerende partijen:

Costa Crociere SpA

Axyme Selàrl

Generali IARD SA

Hiscox Insurance Company Ltd

Caisse primaire d'assurance maladie (CPAM) de Paris

DI

DM en WT

Croisière club SAS en Hiscox SA

Caisse primaire d'assurance maladie (CPAM) du Puy-de-Dôme

[OMISSIS] ARREST VAN DE COUR DE CASSATION, EERSTE CIVIELE KAMER, VAN 15 MEI 2024

I – MH [OMISSIS] heeft cassatieberoep nr. X 23-10.324 ingesteld tegen een arrest van de cour d’appel de Paris (rechter in tweede aanleg, Parijs) [OMISSIS] van 17 november 2022 in het geding tussen:

1°/ Costa Crociere (Spa), een vennootschap naar Italiaans recht, gevestigd [in] [OMISSIS] Italië, waarvan het Franse filiaal is gevestigd [OMISSIS] [te] [OMISSIS],

2°/ Axyme, société d’exercice libéral à responsabilité limitée (vennootschap met beperkte aansprakelijkheid voor de uitoefening van een vrij beroep), gevestigd [te] [OMISSIS], in de hoedanigheid van curator van de vennootschap Blue passion,

3°/ Generali IARD, société anonyme (naamloze vennootschap), gevestigd [te] [OMISSIS], [OMISSIS] in de hoedanigheid van verzekeraar van Blue passion,

4°/ Hiscox Insurance Company Limited, een vennootschap naar Brits recht, gevestigd [in het] [OMISSIS] Verenigd Koninkrijk,

5°/ de caisse primaire d’assurance maladie (CPAM) de Paris, gevestigd [te] [OMISSIS],

verweerders in cassatie.

II – Costa Crociere (Spa) [OMISSIS] heeft cassatieberoep nr. X 23-13.383 ingesteld tegen een arrest van de cour d’appel de Versailles (rechter in tweede aanleg, Versailles) [OMISSIS] van 14 februari 2023, in het geding tussen:

1°/ DI, [OMISSIS] overleden,

2°/ DM, [OMISSIS] zowel in eigen naam als in zijn hoedanigheid van erfgenaam van DI, [OMISSIS]

3°/ Croisière club, société par actions simplifiée (vereenvoudigde aandelenvennootschap), gevestigd [te] [OMISSIS],

4°/ Hi[s]cox Insurance Company Limited, société anonyme (naamloze vennootschap),

5°/ caisse primaire d’assurance maladie (CPAM) du Puy-de-Dôme, gevestigd [te] [OMISSIS],

6°/ Hiscox, société anonyme (naamloze vennootschap), [OMISSIS] in de hoedanigheid van beroepsaansprakelijkheidsverzekeraar van Croisière Club, gevestigd [OMISSIS] [te] Luxemburg, waarvan het Franse filiaal is gevestigd [te] [OMISSIS],

7°/ WT, [OMISSIS] in zijn hoedanigheid van erfgenaam van DI, [OMISSIS] verweerders in cassatie.

[OMISSIS] [Procedurale overwegingen]

- 1 Vanwege hun verknochtheid worden de cassatieberoepen nr. X 23-13.383 en nr. X 23-10.324 gevoegd.

Feiten en procedure

Cassatieberoep nr. X 23-13.383

- 2 Op 11 februari 2016 kocht DM van Croisière Club een pakketreis bestaande uit een cruise langs Griekse eilanden van 30 maart tot en met 11 april 2016 voor zichzelf en DI. Deze reis omvatte een cruise op een schip van de vennootschap naar Italiaans recht Costa Crociere met tussenstops, logies, volpension, animaties aan boord, een gala-avond, gebruik van het zwembad en alle voorzieningen aan boord.
- 3 Op 30 maart 2016 kwam DI ten val na een duw van een niet-geïdentificeerde persoon, terwijl zij zich bediende van het buffet op het schip, dat nog voor anker lag in de haven van [OMISSIS]. Haar val veroorzaakte een fractuur van de linker humeruskop.
- 4 DI en DM hebben Costa Crociere [en] Croisière Club gedagvaard wegens aansprakelijkheid en tot schadevergoeding [OMISSIS]. Hiscox Insurance Company Limited, verzekeraar van Croisière Club, heeft vrijwillig geïntervenieerd in de zaak.
- 5 Bij arrest van 14 februari 2023 heeft de cour d'appel de Versailles, met toepassing van de artikelen L. 211-1 en volgende van de code du tourisme (Frans wetboek toerisme), die zijn ingevoerd bij loi n° 92-645 du 13 juillet 1992 fixant les conditions d'exercice des activités relatives à l'organisation et à la vente de voyages ou de séjours et transposant la directive 90/314/CEE du Conseil, du 13 juin 1990, concernant les voyages, vacances et circuits à forfait (Franse wet nr. 92-645 van 13 juli 1992 tot vaststelling van de voorwaarden voor de uitoefening van activiteiten met betrekking tot de organisatie en verkoop van reizen en pakketreizen, en tot omzetting van richtlijn 90/314/EEG van de Raad van 13 juni 1990 betreffende pakketreizen, met inbegrip van vakantiepakketten en rondreispakketten):
 - het vonnis van 22 oktober 2020 bevestigt, voor zover daarin is geoordeeld dat de organisator van deze pakketreis van rechtswege aansprakelijk was [en voor zover] Costa Crociere en Croisière Club [daarbij] zijn veroordeeld tot betaling van een aantal bedragen aan DI en DM ter vergoeding van de geleden schade [OMISSIS];

- Hiscox Insurance Company Limited, waarvan Hiscox de rechtsoptvolgster is, gelast om Croisière Club te vrijwaren van de tegen haar uitgesproken veroordelingen;
 - Costa Crociere gelast om Croisière Club en Hiscox te vrijwaren van de tegen hen uitgesproken veroordelingen.
- 6 DI is overleden op 23 mei 2023. De procedure werd overgenomen door haar erfgenamen, DM en WT.

Cassatieberoep nr. X 23-10.324

- 7 MH heeft op 18 januari 2017 bij Blue Passion een cruise geboekt [OMISSIS] op een schip van [OMISSIS] Costa Crociere, dat haar tussen 15 februari en 17 maart 2017 van [OMISSIS] naar [OMISSIS] zou brengen.
- 8 In de nacht van 17 op 18 februari 2017 is zij bij het opstaan uit bed gevallen, heeft zij een breuk opgelopen [OMISSIS] en is zij gerepatriëerd.
- 9 Op 12, 17 en 19 juli 2017 heeft zij Blue Passion en Costa Crociere [OMISSIS] gedagvaard wegens aansprakelijkheid en tot schadevergoeding. Hiscox Insurance Company Limited heeft als verzekeraar van deze vennootschappen vrijwillig geïntervenieerd in de zaak.
- 10 Bij arrest van 17 november 2022 heeft de cour d’appel de Paris, met toepassing van verordening (EG) nr. 392/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de aansprakelijkheid van vervoerders van passagiers over zee bij ongevallen, en het Verdrag van Athene, opgenomen in bijlage 1:

[OMISSIS] – MH, [OMISSIS] en iedere eiser tot vrijwaring niet-ontvankelijk verklaard in hun vorderingen tegen Blue Passion, die in staat van faillissement verkeert;

- het vonnis waarin de aansprakelijkheid van Costa Crociere en Blue Passion is erkend, vernietigd en de vorderingen van MH tegen Costa Crociere en Hiscox Insurance Company Limited afgewezen [alsook] de vorderingen van [OMISSIS].

Uiteenzetting van de middelen

- 11 Met het eerste middel van cassatieberoep nr. X 23-13.383 verwijt Costa Crociere de cour d’appel de Versailles dat hij heeft geweigerd de artikelen 2 en 3 van verordening nr. 392/2009 en de artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Athene toe te passen en dat het heeft geoordeeld dat Costa Crociere aansprakelijk was voor de schade die DI en DM als gevolg van het ongeval van 30 maart 2016 hadden geleden, ingevolge de artikelen L. 211-1 en volgende van de code du tourisme, die voortvloeien uit de omzetting van richtlijn 90/314. Costa Crociere stelt dat deze verordening in geval van overlijden of persoonlijk letsel van een passagier van

toepassing is op zee cruises die de kenmerken hebben van een pakketreis in de zin van die richtlijn.

- 12 Met het derde middel van cassatieberoep nr. X 23-10.324 verwijt MH de cour d'appel de Paris dat hij heeft geweigerd de artikelen L. 211-2 en L. 211-16 van de code du tourisme toe te passen en dat het de artikelen 2 en 3 van verordening nr. 392/2009 en de artikelen 1 en 3 van het Verdrag van Athene ten onrechte heeft toegepast. Zij betoogt dat deze verordening en dit verdrag niet van toepassing zijn op pakketreizen, waarvoor de aansprakelijkheid van rechtswege waarin de code du tourisme voorziet, geldt.
- 13 De hier aan de orde zijnde cassatiemiddelen vereisen dus dat wordt vastgesteld welke bepalingen de aansprakelijkheid van Costa Crociere regelen voor persoonlijk letsel dat een passagier tijdens een cruise heeft opgelopen.

Overzicht van de bepalingen

Bepalingen die van toepassing zijn op pakketreizen

Richtlijn 90/314

- 14 Richtlijn 90/314 bepaalt:

– artikel 2:

„In deze richtlijn wordt verstaan onder:

1. „pakket’: de van tevoren georganiseerde combinatie van niet minder dan twee van de volgende diensten, welke voor een gezamenlijke prijs wordt verkocht of ten verkoop aangeboden en een periode van meer dan 24 uur beslaat of een overnachting behelst:

- a) vervoer,
- b) logies,
- c) andere, niet met vervoer of logies verband houdende toeristische diensten die een significant deel van het pakket uitmaken.

[...]

2. „organisator’: de persoon die niet-incidenteel pakketten samenstelt en deze rechtstreeks of via een doorverkoper verkoopt of ten verkoop aanbiedt;

[...]”

– artikel 5

„1. De lidstaten nemen de nodige maatregelen om ervoor te zorgen dat de organisator en/of de doorverkoper die partij zijn bij de overeenkomst, tegenover de consument aansprakelijk zijn voor de goede uitvoering van de uit deze overeenkomst voortvloeiende verplichtingen, ongeacht of deze verplichtingen zijn uit te voeren door henzelf dan wel door andere verstrekkers van diensten, en zulks onverminderd het recht van de organisator en/of de doorverkoper om deze andere verstrekkers van diensten aan te spreken.

2. Met betrekking tot de schade die de consument ondervindt ingevolge het niet of slecht uitvoeren van de overeenkomst, nemen de lidstaten de nodige maatregelen om de organisator en/of de doorverkoper aansprakelijk te stellen, tenzij het niet of slecht uitvoeren niet aan hen is toe te schrijven, noch aan andere verstrekkers van diensten omdat

- de tekortkomingen in de uitvoering van de overeenkomst toe te schrijven zijn aan de consument;
- deze tekortkomingen, die niet te voorzien waren of konden worden opgeheven, toe te schrijven zijn aan een derde die niet bij de levering van de bij de overeenkomst bedoelde diensten betrokken is;
- deze tekortkomingen te wijten zijn aan overmacht als omschreven in artikel 4, lid 6, tweede alinea, onder ii), dan wel aan een gebeurtenis die de organisator en/of de doorverkoper of de dienstverstrekker met inachtneming van alle mogelijke zorgvuldigheid niet konden voorzien of verhelpen.

[...]

Voor wat betreft de schade die voortvloeit uit het niet of slecht uitvoeren van de in het pakket opgenomen dienstverrichtingen, kunnen de lidstaten toestaan dat de schadeloosstelling wordt beperkt overeenkomstig de internationale overeenkomsten waarbij deze dienstverrichtingen worden geregeld.

Voor andere dan lichamelijke schade die voortvloeit uit het niet of slecht uitvoeren van de in het pakket opgenomen dienstverrichtingen, kunnen de lidstaten toestaan dat de schadeloosstelling uit hoofde van de overeenkomst wordt beperkt. Deze beperking mag niet onredelijk zijn.

[...]”

- artikel 8

„De lidstaten kunnen op het onder deze richtlijn vallende gebied strengere bepalingen ter bescherming van de consument vaststellen of handhaven.”

Nationaal recht

15 Richtlijn 90/314 werd omgezet in nationale wetgeving door wet nr. 92-645 van 13 juli 1992, waarvan de bepalingen vervolgens werden gecodificeerd in de code du tourisme.

16 De versie van de relevante artikelen van dit wetboek is die van wet nr. 2009-888 van 22 juli 2009. Deze artikelen luiden:

– artikel L. 211-1:

„I.– Dit hoofdstuk is van toepassing op natuurlijke of rechtspersonen die zich bezighouden met of meewerken aan activiteiten die bestaan uit de organisatie of verkoop, ongeacht hoe zij worden beloond, van:

a) Individuele reizen of groepsreizen of -vakanties;

b) Diensten die kunnen worden verleend in verband met reizen of vakanties, in het bijzonder de uitgifte van tickets, de reservering van kamers in hotels of toeristische accommodaties en de uitgifte van vouchers voor logies of maaltijden;

[...]”

– artikel L. 211-2:

„Een pakketreis is de prestatie die:

1° Het resultaat vormt van een van tevoren georganiseerde combinatie van niet minder dan twee handelingen die respectievelijk betrekking hebben op vervoer, logies of andere, niet met vervoer of logies verband houdende toeristische diensten die een significant deel van het pakket uitmaken;

2° Een periode van meer dan vierentwintig uur beslaat of een overnachting behelst;

3° Wordt verkocht of ten verkoop aangeboden voor een gezamenlijke prijs.”

– artikel L. 211-16:

„Iedere natuurlijke of rechtspersoon die de in artikel L. 211-1 bedoelde handelingen verricht, is van rechtswege tegenover de koper aansprakelijk voor de goede uitvoering van de uit deze overeenkomst voortvloeiende verplichtingen, ongeacht of de overeenkomst op afstand is gesloten en of deze verplichtingen door hemzelf of door andere dienstverleners moeten worden uitgevoerd, onverminderd zijn recht van verhaal op laatstgenoemden en binnen de grenzen van de schadevergoedingen waarin internationale verdragen voorzien.

Zij kan zich echter geheel of gedeeltelijk van haar aansprakelijkheid worden ontheven door te bewijzen dat het niet of slecht uitvoeren van de overeenkomst

toe te schrijven is aan de koper, aan een tekortkoming die niet te voorzien was of kon worden opgeheven en die toe te schrijven is aan een derde die niet bij de levering van de bij de overeenkomst bedoelde diensten betrokken is, of aan overmacht.”

- 17 Op grond van deze bepalingen oordeelde de Cour de cassation (hoogste rechter in burgerlijke en strafzaken, Frankrijk) dat de organisator van een cruise die de kenmerken heeft van een pakketreis in de zin van artikel L. 211-2 van de code du tourisme, onderworpen is aan de regeling van aansprakelijkheid van rechtswege die is ingesteld bij artikel L. 211-16 van dit wetboek. Zo werd een vennootschap die niet alleen het vervoer van passagiers organiseerde, maar alle verrichtingen waaruit de cruise bestond, met inbegrip van alle aanvullende toeristische diensten die als onderdeel van de cruise werden aangeboden, van rechtswege aansprakelijk gesteld voor de goede uitvoering van de verplichtingen die voortvloeien uit de overeenkomst die werd gesloten door de koper van een pakketreis (arrest van de Cour de cassation, eerste civiele kamer, van 9 december 2015, cassatieberoep nr. 14-20.533, Bull. 2015, I, nr. 318).

Verordening nr. 392/2009

- 18 Verordening nr. 392/2009 heeft de volgende doelstellingen, die in de overwegingen worden beschreven:

„(1) In het kader van het gemeenschappelijk vervoerbeleid moeten verdere maatregelen worden genomen om de veiligheid van het zeevervoer te verbeteren. Het dient onder meer te gaan om regels inzake de aansprakelijkheid voor schade aan passagiers, daar het belangrijk is de bij een scheepsongeval betrokken passagiers een passende mate van schadeloosstelling te bieden.

(2) Het Protocol van 2002 bij het Verdrag van Athene betreffende het vervoer van passagiers en hun bagage over zee van 1974 is op 1 november 2002 aangenomen onder de auspiciën van de Internationale Maritieme Organisatie (hierna: IMO). De Gemeenschap en haar lidstaten overwegen momenteel of zij tot dit protocol zullen toetreden of het zullen bekrachtigen. In elk geval dienen de in deze verordening opgenomen bepalingen ervan voor de Gemeenschap uiterlijk vanaf 31 december 2012 van toepassing te zijn.

(3) Het Verdrag van Athene, betreffende het vervoer van passagiers en hun bagage over zee van 1974 zoals gewijzigd bij het Protocol van 2002 (hierna: ‚Verdrag van Athene’), is uitsluitend van toepassing op internationaal vervoer. Op de interne markt van zeevervoersdiensten wordt geen onderscheid meer gemaakt tussen nationaal en internationaal vervoer, zodat zowel voor het internationale als het nationale vervoer binnen de Gemeenschap dezelfde mate en aard van aansprakelijkheid dient te gelden.

(4) De uit hoofde van het Verdrag van Athene vereiste verzekeringsregelingen moeten rekening houden met de financiële draagkracht van de scheepseigenaars

en verzekeringsmaatschappijen. De scheepseigenaars moeten hun verzekeringsregelingen op een economisch aanvaardbare manier kunnen beheren, en vooral voor kleine scheepvaartbedrijven die binnenlandse vervoerdiensten verzorgen, moet er rekening gehouden worden met het seizoengebonden karakter van hun werkzaamheden. Wanneer uit hoofde van deze verordening verzekeringsregelingen worden vastgesteld dient derhalve rekening te worden gehouden met de verschillende klassen van schepen.

(9) De bepalingen van het Verdrag van Athene (bijlage I) en van de IMO-richtsnoeren (bijlage II) moeten mutatis mutandis worden opgevat in de context van de communautaire regelgeving.

(10) Het in deze verordening neergelegde aansprakelijkheidsstelsel dient geleidelijk uitgebreid te worden naar de verschillende klassen van schepen als bedoeld in artikel 4 van richtlijn 98/18/EG van de Raad van 17 maart 1998 inzake veiligheidsvoorschriften en -normen voor passagiersschepen. Er dient rekening te worden gehouden met de invloed op de prijzen van biljetten en met de mogelijkheid van de markt om een betaalbare verzekering op het vereiste niveau te verkrijgen, in het licht van een beleidsachtergrond om passagiersrechten te versterken, alsmede het seizoengebonden karakter van sommige verbindingen.

[...]

(18) De lidstaten hebben er zich in hun verklaring van 9 oktober 2008 toe verplicht uiterlijk op 1 januari 2012 hun instemming kenbaar te maken dat zij door het Internationale Verdrag inzake beperking van aansprakelijkheid voor maritieme vorderingen van 1976, als gewijzigd bij het Protocol van 1996, gebonden zijn. Lidstaten kunnen gebruikmaken van de in artikel 15, lid 3 bis, van dat verdrag geboden mogelijkheid om op grond van specifieke bepalingen van deze verordening het op passagiers toe te passen systeem inzake aansprakelijkheidsbeperking te regelen.”

19 De verordening bepaalt als volgt:

– „Artikel 1: Doelstelling

1. Deze verordening voorziet in de communautaire regeling betreffende aansprakelijkheid en verzekering voor het vervoer van passagiers over zee, zoals vastgesteld in de toepasselijke bepalingen van:

a) het Verdrag van Athene betreffende het vervoer van passagiers en hun bagage over zee van 1974, zoals gewijzigd bij het Protocol van 2002, (hierna „Verdrag van Athene”), als gespecificeerd in bijlage I, en

[...]

– Artikel 2: Toepassingsgebied

Deze verordening is van toepassing op al het internationaal vervoer in de zin van artikel 1, punt 9, van het Verdrag van Athene en op vervoer over zee binnen eenzelfde lidstaat aan boord van schepen die overeenkomstig artikel 4 van richtlijn 98/18/EG met Klasse A en B overeenstemmen, indien:

- a) het schip onder de vlag van een lidstaat vaart of in een lidstaat is geregistreerd;
- b) de vervoersovereenkomst in een lidstaat is gesloten, of
- c) volgens de vervoersovereenkomst de plaats van vertrek of bestemming in een lidstaat is gelegen.

De lidstaten kunnen de bepalingen van deze verordening toepassen op alle binnenlandse zeereizen.

– Artikel 3: Aansprakelijkheid en verzekering

1. De aansprakelijkheidsregeling ten aanzien van passagiers, hun bagage en hun voertuigen en de voorschriften inzake verzekering of een andere financiële zekerheid worden beheerst door deze verordening, door de artikelen 1 en 1 bis, artikel 2, lid 2, de artikelen 3 tot en met 16, en de artikelen 18, 20 en 21 van het Verdrag van Athene, die in bijlage I staan, en de IMO-richtsnoeren in bijlage II.

[...]

– Artikel 7

Onverminderd de verplichtingen van touroperators overeenkomstig richtlijn 90/314/EEG van 13 juni 1990 betreffende pakketreizen, met inbegrip van vakantiepakketten en rondreis pakketten, moeten de vervoerder en/of de feitelijke vervoerder ervoor zorgen dat de passagiers passende en begrijpelijke informatie wordt verstrekt over hun rechten uit hoofde van deze verordening.”

- 20 Volgens artikel 12 is de verordening van toepassing met ingang van de datum van inwerkingtreding van het Verdrag van Athene voor de Gemeenschap, doch in elk geval uiterlijk op 31 december 2012.
- 21 Artikel 1, punt 9, van het Verdrag van Athene definieert internationaal vervoer als „elk vervoer waarvan volgens de vervoersovereenkomst de plaats van vertrek en die van bestemming in twee verschillende staten liggen of in één enkele staat als er volgens de vervoersovereenkomst of het voorziene vaarplan een tussenliggende aanloophaven in een andere staat is.”
- 22 Artikel 14, met als opschrift „Grond van de vorderingen”, van het Verdrag van Athene bepaalt dat „bij overlijden of persoonlijk letsel van de passagier of bij verlies of beschadiging van bagage [...] tegen de vervoerder of de feitelijke

vervoerder geen andere vordering tot schadevergoeding [kan] worden ingesteld dan op grond van dit verdrag.”

Motivering van de prejudiciële verwijzing

- 23 Het Hof van Justitie van de Europese Unie heeft zich nog niet uitgesproken over de vraag of verordening nr. 392/2009 van toepassing is op de organisator van zee cruises die de kenmerken van een pakketreis hebben.
- 24 De Cour de cassation heeft nog niet de gelegenheid gehad zich niet uit te spreken over de toepassing van deze verordening op de organisator van zee cruises met dergelijke kenmerken.
- 25 De bodemrechters zijn verdeeld:
- 26 De cour d’appel de Versailles heeft in het arrest waartegen cassatieberoep nr. X 23-13.383 is ingesteld, geoordeeld dat verordening nr. 392/2009 niet voorziet in een afwijking van de regeling van richtlijn 90/314 en betrekking heeft op een overeenkomst die uitsluitend betrekking heeft op het vervoer van passagiers over zee, dat de rechtspraak van de Cour de cassation, die voortvloeit uit het reeds aangehaalde arrest van 9 december 2015, zelfs sinds de inwerkingtreding van de verordening van toepassing blijft, dat richtlijn 90/314 van toepassing is op cruises over zee en een betere bescherming van de consument beoogt te waarborgen, met name door de pakketreizensector van rechtswege aansprakelijk te stellen, en dat de verordening, die voorziet in één enkele aansprakelijkheids- en verzekeringsregeling voor het vervoer van passagiers over zee op het gehele grondgebied van de Europese Unie, betrekking heeft op het internationale zeevervoer en de daarmee verband houdende overeenkomsten, maar niet voorziet in een afwijking van de regeling van de richtlijn, zodat zij niet van toepassing is op vervoersovereenkomsten waarbij voor een gezamenlijke prijs zowel vervoer als logies worden aangeboden.
- 27 De cour d’appel de Paris heeft daarentegen in het arrest waartegen cassatieberoep nr. X 23-10.324 is ingesteld, geoordeeld dat de betrokken reis binnen het toepassingsgebied van verordening nr. 392/2009 viel, waarvan geen enkele bepaling zee reizen of cruises uitsluit, en waarin artikel 7 bovendien uitdrukkelijk naar richtlijn 90/314 verwijst.
- 28 Ook de Franse rechtsleer is verdeeld:
- 29 Sommige auteurs zijn van mening dat de aansprakelijkheid van de organisator van een cruise noodzakelijkerwijs valt onder de bepalingen van de code du tourisme [en] dat de verwijzing in artikel 7 van verordening nr. 392/2009 naar richtlijn 90/314 uitsluitend beperkt is tot de verplichtingen van touroperators om passagiers te informeren en in geen geval [betrekking heeft] op de aansprakelijkheidsregeling van de richtlijn.

- 30 Andere auteurs wijzen erop dat artikel 14 van het Verdrag van Athene, waarnaar artikel 3 van verordening nr. 392/2009 verwijst, bepaalt dat in geval van overlijden of persoonlijk letsel van de passagier, of bij verlies of beschadiging van bagage, tegen de vervoerder of de feitelijke vervoerder geen andere aansprakelijkheidsvordering kan worden ingesteld dan op grond van dat verdrag, dat in geen enkele bepaling van de verordening cruises van het toepassingsgebied ervan worden uitgesloten, dat artikel 7 naar de richtlijn verwijst en dat alle organisatoren van cruises overigens in hun algemene voorwaarden verwijzen naar het Verdrag van Athene en de verordening, zodat er geen reden is om cruises van het toepassingsgebied van de verordening uit te sluiten.
- 31 Ten slotte moet volgens sommige auteurs een onderscheid worden gemaakt naargelang het ongeval waarbij een passagier tijdens een cruise betrokken is, verband houdt met het vervoer zelf, in welk geval de aansprakelijkheid van de vervoerder onder het Verdrag van Athene zou vallen, dan wel met een toeristische dienst die in verband met dat vervoer wordt verleend en die onder het toepassingsgebied van richtlijn 90/314 valt.
- 32 Aangezien de uitlegging van verordening nr. 392/2009, waarvan het antwoord op deze vragen afhangt, niet zo voor de hand liggend is dat er geen ruimte meer is voor redelijke twijfel, dient het Hof van Justitie van de Europese Unie overeenkomstig artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie te worden verzocht om een prejudiciële beslissing over de in het dictum geformuleerde vragen.

RECHTDOENDE:

Gelet op artikel 267 van het Verdrag betreffende de werking van de Europese Unie;

VERWIJST de Cour de cassation de navolgende prejudiciële vragen naar het Hof van Justitie van de Europese Unie:

„1) Moeten de artikelen 2, 3, lid 1, en 7, eerste alinea, van verordening (EG) nr. 392/2009 van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 betreffende de aansprakelijkheid van vervoerders van passagiers over zee bij ongevallen, en bijlage I daarbij, aldus worden uitgelegd dat zij de aansprakelijkheid regelen van een zeevervoerder die de exploitant is van een cruise met de kenmerken van een pakketreis in de zin van richtlijn 90/314/EEG van de Raad van 13 juni 1990 betreffende pakketreizen, met inbegrip van vakantiepakketten en rondreispakketten?

2) Indien de eerste vraag bevestigend wordt beantwoord, regelen deze bepalingen van de verordening de aansprakelijkheid van deze exploitant uitsluitend indien het persoonlijk letsel verband houdt met vervoer over zee?”

[OMISSIS] [Aanhouden van de uitspraak]

[OMISSIS] [Procedurele overwegingen]

[OMISSIS] [Slotformule en datum]